

ΓΑΕΤΑΝΟΣ ΔΟΝΙΖΕΤΤΗΣ

Γαετάνος Δονιζέττης συνθέτης δραματικός, ἐγεννήθη ἐν Περγάμῳ τὴν 29 νοεμβρίου 1797. Μετὰ τὴν σπουδὴν τῶν πρώτων ἀρχῶν τῆς μουσικῆς ἐν τῷ λυκείῳ τῆς πόλεως Σάβης, ἤκουσε μαθημάτων τοῦ διασήμεου ἀρχιμουσικοῦ Σίμονος Μαύρου εἰς τὴν ἀρμονικὴν, τοῦ Ἀντωνίου Βαπούζη εἰς τὸ τετράχορδον καὶ τοῦ Φραγκίσκου Σαλάρη εἰς τὸ κλειδοκύμβαλον. Κατόπιν δὲ τῆ συμβουλῆ τοῦ ἰδίου Μαύρου ἐπορεύθη εἰς Βολωνίαν τὸ 1815, ἔνθα ἐγένετο μαθητὴς τοῦ Pilotti καὶ Mattei. Ἀποπερατώσας δὲ τὰς σπουδὰς του, συνέγραψε κατὰ πρῶτον προοίμια μελοδραμάτων (ouvertures), τετραφωνίας διὰ τετράχορδα, ᾠδὰς (cantates), ἀκολουθίας καὶ διάφορα ἄλλα τεμάχια ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς. Ἀγνοεῖται δὲ τίνος ἕνεκα εὐρέθη αἴφνης ὁ Δονιζέττης περιβλημένος τὴν στρατιωτικὴν στολὴν· ἐκεῖνο ὅμως, ὅπερ γνωρίζομεν, εἶνε ὅτι ζωνρῶς ἐπεθύμησε τὴν ἐλευθερίαν του, ὅπως ἐπιδοθῆ εἰς συνθέσεις μελοδραμάτων διὰ τὸ θέατρον, πλὴν μεγάλαι δυσκολίαι παρενεβάλλοντο εἰς τὴν πραγματοποιήσιν τῶν ἐπιθυμιῶν του. Ἐπέτυχε τέλος τοῦ ποθουμένου καὶ τὸ πρῶτον παρασταθὲν ἔργον του συνετέλεσεν εἰς τὴν ἐκ τοῦ στρατοῦ ἄφρασίν του. Τότε ἠδύνατο πλέον νὰ ἰκανοποιήσῃ ἐξ ὀλοκλήρου καὶ ἐλευθέρως τὴν κλίσιν του καὶ ἐντὸς ὀλίγων ἐτῶν ἔδωκε πρὸς παράστασιν τὰ ἐξῆς ἔργα· ἐν Βενετίᾳ τὸ *Enrico conte di Borgogna* (πρῶτον αὐτοῦ ἔργον παρασταθὲν ἐν τῷ θεάτρῳ τοῦ Ἀγίου Λουκά, τὸ φθινόπωρον τοῦ 1818), *La Follia, les Nozze in Villa, il Falegname di Livonia*· ἐν Ρώμῃ, *Zoraide di Granata*, ἐν Νεαπόλει *La Zingara, la lettera anonima*, καὶ ἄλλα τινὰ ἔργα εἰς διαφόρους ἄλλας πόλεις. Ἐν ἔτει 1822 τὴν 25 Ὀκτωβρίου ἐν Μιλάνῳ παρεστάθη

τὸ μελόδραμα *Chiara e Serafina*. Ἐκέκμητο δὲ μεγίστην εὐκολίαν περὶ τὴν σύνθεσιν τῶν ἔργων του· ἀλλ' ἴσως ἢ κατὰχρησις, ἦν ἐποικήσατο τοῦ πλεονεκτήματος· τούτου, καθιστᾷ καταφανεὴ τὴν ἔλλειψιν τῆς συναισθήσεως ἐν πᾶσιν. Σὺν τοῖς ἄλλοις τὰ περισσώτερα τῶν μελοδραμάτων, ἅτινα παρεθέσαμεν, φέρουσι τύπον τινὰ ἀπομιμήσεως τῆς μουσικῆς τοῦ Ροσσίνι.

Ἔτι δὲ καὶ πολλὰ ἄλλα ἐλαφρὰ ἔργα παρήγαγεν ὁ κάλαμος τοῦ Δονιζέττη, εἰς τὰ ὅποια καταρνεστέρα ὑπάρχει ἡ βία μεθ' ἧς εἶδον τὸ φῶς· ἀλλ' ἐν μέσῳ αὐτῆς τῆς ἰταμότητος τοῦ πρωΐμου αὐτοῦ καλλήμου, ὁ τρόπος τοῦ συθέτου περιβάλλετο μὲ χαρακτηριστικὸν σοφρότερον καὶ ὑψηλότερον. Οὕτω ἐν τῷ σοβαρῷ ὕφει τῶν, *Anna Bolena*, *Elisabeth à Kenilworth* (παρασταθέντων ἐν Νεαπόλει τῷ 1828), καὶ πρὸ πάντων τὸ *Esule di Roma* (ὁμοίως ἐν Νεαπόλει, θέατρον τοῦ ἀγ. Καρόλου 1829), ὑπάρχουσιν ἀληθεῖς καλλολοαί. Εἰς τὸ τελευταῖον τοῦτο μελόδραμα ἀπαντᾷ μία τριωδία ἀξιθκόμεστος, τεμάχιον πρωτότυπον τὸν τε τύπον καὶ τὰς ιδέας, μαρτυροῦν ὅτι μετὰ πλειοτέρας φροντίδος εἰργάσθη ὁ Δονιζέττης καὶ ὅτι ἠδύνετο ν' ἀξιοῖ λαμπρὰν θέσιν μεταξὺ τῶν καλλιτεχνῶν. Ἐν τῷ κωμικῷ ὕφει τῶν *Elisir d' amore*, *il nuovo Pourceaugnac* καὶ *Pazzi per progetto*, ὠραῖα ἔργα ἐν οἷς διαλάμπει ἡ ζωηρότης καὶ ἡ εὐφροσύνη· τἄλλα δ' αὐτοῦ εἶνε *Alfredo, l'Ajo in imbararrezzo*, *Olivo e Pasquale* (ἐν Ρώμῃ 6 ἰανουαρίου 1827), *la Regina di Goleonda* (ἐν Ρώμῃ φθινόπωρον 1828), *Otto mesi in due ore* (ἐν Πανόρμῳ 1828), *Cianni di Celais* (ἐν Νεαπόλει 3 αὐγούστου 1828), *Fausta, in furioso nell'isola S. Domingo*, *Parisina*, *Ugo conte di Parigi*, *Alaor in Granata* (ἐν Παλέρμῳ 1830), *in Diluvio uiversale* (ἐν Νεαπόλει 1830), *Marino è Fariero* (ἐν Παρισίοις 1835), *Lncia di Lammermoor*, γνωστότατον παρ' ἡμῖν μελόδραμα, παρασταθὲν εἰς τὸ θέατρον τῆς Νεαπόλεως τὸ 1835, *Linda di Chamounix*, *Loucrezia Borgia* (1833 ἐν τῇ Σάλας τοῦ Μιλάνου), *Figlia di Regimento*, *Belly* μελόδραμα ἐξελληνισθὲν ὑπὸ τοῦ ἡμετέρου κ. Α. Κατακουζηνοῦ καὶ παρασταθὲν ἐν τῷ Ὁδείοῦ τὴν 30 Μαΐου τοῦ 1878, καὶ τοῦτο ἐγράφη διὰ τὸ νέον θέατρον τῆς Νεαπόλεως τὸ 1836 καὶ ἄλλα τινὰ ἀκόμη.

Ἡ κατάχρησις, ἃς εἵπομεν οὕτω, ἦν ἐποικήσατο ὁ Δονιζέττης τῆς ἥς ἐκέκτητο εὐκολίας, ἡ ἀφέλεια μεθ' ἧς περιέβαλε τὰ ἔργα του, καὶ ἡ κακὴ συνήθεια ἢ ἐν ταῖς θεάτροις τότε τῆς Ἰταλίας ἐπικρατοῦσα τοῦ νὰ μὴ προσφέρωσιν ἀνάλογον τιμὴν εἰς τοὺς συνθέτας καὶ μουσικοδιδασκάλους, ὥστε νὰ δύνανται οὗτοι νὰ ἐργάζωνται ἀνέτως καὶ ὑπὲρ τῆς ἑαυτῶν φήμης καὶ ὑπὲρ τῆς ἐπιστήμης, ὑπῆρξαν ἡ κυρίως ἀφορμὴ τῆς δυσκόλου θέσεως, ἐν ἣ ἐρέθη ἐν τινι ἐποχῇ τοῦ σταδίου του. Ἐπὶ πολλὰ ἔτη ὁ Δονιζέττης εἶχεν ἀναλάβῃ τὴν υποχρέωσιν νὰ γράφῃ διὰ τοὺς ἐργολάβους τῶν θεάτρων Νεαπόλεως καὶ Βαρβαίας δύο σοβαρὰ μελοδράματα κατ' ἔτος καὶ δύο κωμικὰ, ἡ δ' ἀμοιβὴ ἧτις τῷ ἐδίδοτο μόνις ἐπῆρκει ν' ἀπολαμβάνῃ τὰ ἀπολύτως ἀναγκαῖα διὰ τὴν συντήρησίν του. Ἐνταῦθα ἡ ἀνάγκη τοῦ ν' ἀναλάβῃ νέας υποχρεώσεις ἐν τῷ αὐτῷ καιρῷ καὶ πρὸς ἄλλους ἐργολάβους, εἰς τρόπον ὥστε, ἵν' ἀνταποκρίνηται πρὸς τὰς ἀπαιτήσεις ὅλων, ἐπέσπευδε καὶ ἐβιάζε τὴν ἐργασίαν του. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει οὐδὲν τὸ καλλιτεχνικὸν δύναται ν' ἀπομείνῃ. Πολλάκις ὁ Δονιζέττης συνέθετεν ὡς λέγουσιν, ἐντὸς 30 ὥρων τὸ μελοδράμα του δι' ὀλόκληρον τὴν ὀρχήστραν, χρονικὸν διάστημα μόνις ἐπαροκοῦν πρὸς ἀπλῆν γραφὴν αὐτοῦ.

Οὐδὲν βεβαίως καλὸν δύναται ν' ἀποφέρῃ μία τοιαύτη σπουδὴ καὶ ἐὰν πρέπη νὰ ἐκπληχθῶμεν ἐκ τῆς ἀξίας τῶν ἔργων τοῦ Δονιζέττη, τοῦτ' ἐφείλεται ἀποκλειστικῶς εἰς τὸ ἔκτακτον αὐτοῦ πνεῦμα καὶ τὴν μεγαλοφυάν. Καὶ ταῦτα κατὰ τὰς κρίσεις καὶ μαρτυρίας τοῦ Φ. Ι. Φετίς μουσικοδιδασκάλου τοῦ βασιλέως τοῦ Βελγίου καὶ διευθυντοῦ τοῦ Ὁδείου τῶν Βρυξελλῶν.

Ὁ Δονιζέττης ὑπῆρξε καὶ καθηγητὴς τοῦ μαθήματος τῆς ἀρμονικῆς ἐν τῷ σχολεῖῳ τῆς μουσικῆς τῆς Νεαπόλεως, ἐνθα ἐξεπλήρωσε τὸ καθῆκόν του, ὡς καλῶς ἐπιστάμενος, καὶ ἴσως εἶνε ὁ μόνος μεταξὺ τῶν νέων Ἰταλῶν συνθετῶν πρὸς θν δύναταί τις ν' ἀποδώσῃ τοῦτον τὸν ἔπαινον. Πρὸς τοῦτοις εἶχε γινῶσιν, τῆς ἐξασκήσεως τῆς φωνῆς, καὶ συνώδευε διὰ τοῦ κλειδοκυμβάλου μετ' ἀξιοσημειώτου εὐκολίας. Λέγεται δ' ὅτι ἐν τῇ ἐκθέσει τῶν Μεδιολάνων εὐρίσκεται καὶ κλειδοκύμβηλον τοῦ διασήμου τούτου μουσικοδιδασκάλου ἐπὶ τοῦ καλύμματος τοῦ ὁποίου ὑπάρχει σημει-

ωσις τοῦ ἰδίου λέγουσα, ὅτι «Τὸ κλειδοκύμβαλον τοῦτο ἤκουσε τὰς προτροπὰς τῶν φίλων μου, εἶδε τὰ δάκρυα μου, γινώσκει τὰς διαψευθείσας ἐλπίδας μου, τοὺς λαμπροὺς μου θριάμβους. Γνωρίζει ὡσαύτως καὶ τ' ἀνεπιτυχῆ ἔργα μου. Ἐν αὐτῷ κατῴκει τὸ ἀριστοτεχνικὸν πνεῦμα καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τοῦ σαδίου μου.» Ἴσως καὶ πολλοὺς εἶχε τοὺς φθονοῦντας ὁ διαπρεπὴς οὗτος μουσικοδιδάσκαλος καὶ διὰ τοῦτο ἐνταῦθα φαίνεται τὴν λύπη αὐτοῦ.

Τὸ τελευταῖον ἔργον τοῦ Δονιζέττη ὑπῆρξε τὸ «Don Sebastiano», ὅπερ παρεστάθη ἐν Παρισίοις τὸ 1843, ὅτε κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον ἔπαθε τὴν φοβερὰν ἐκείνην ἀσθένειαν τῆς τρέλλας καὶ ἐξεμέτρησε τὸ ζῆν τὴν 8 ἀπριλίου 1848.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 11 ἡ. ὀκτωβρίου 1881.

ΜΑΣΙΓΚΑ Τ. ΛΑΖΑΡΕΤΟΥ

Ο ΣΚΟΠΟΣ ΤΟΥ ΙΔΡΥΘΜΕΝΟΥ ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΙΚΟΥ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΟΣ

«Ο ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΜΟΣ»

Ὁ μέγας τῆς περιπατητικῆς φιλοσοφίας ἡγήτωρ, ὁ Σταγειρίτης φιλόσοφος τὴν λειτουργίαν καὶ τὴν ὑπαρξιν ἐνὸς ἐκάστου τῶν ὄντων ἀνερευνήσας, καὶ τὴν σύστασιν περαιτέρω καὶ τὰς φυσικὰς ἀρχὰς καὶ κλίσεις τοῦ ἀνθρώπου ἐπισταμένως μελετήσας, ἐξήγαγε τὸ συμπέρασμα ὅτι διὰ τῆς ἐπιβοηθείας καὶ ἀλληλεπιδράσεως τῶν ἐν τοῖς οὐσιν ἀρχῶν καὶ δυνάμεων εἰς τὸ εἶναι, παρήχθησαν καὶ συντηροῦνται πρὸς ἄλληλα τὰ δημιουργήματα ἅπαντα, διαγεγραμμένην τινα λειτουργίαν ἐν σχέσει πρὸς τὸν παγκόσμιον νόμον ἀπ' ἀλλήλων διαφυλάττοντα. Ἐντεῦθεν ὁ μέγας θετικὸς φιλόσοφος, περὶ τοῦ ἀνθρώπου φιλοσοφῶν καὶ ὑψηλὸν τινα ἐν αὐτῷ σκοπὸν διαγνοὺς, ἀπεφάνητο ὅτι ὁρος καὶ συν-